

EL CUC DE SEDA I LES SEUES METÀFORES

Els procediments metafòrics són la base del llenguatge tècnic i popular que ha segregat el món de la sericicultura. A més, el cuc de seda és un animal fascinant sobre el qual recauen moltes interpretacions simbòliques.

Un animal domèstic que, durant el seu període larval, viurà cinc edats distribuïdes al llarg de trenta dies en què el seu pes augmentarà 8.000 vegades i la dimensió vora 6.000. Que conviu amb les persones i, en la seua cinquena edat, el temps de la «fressa», quan pareixen «matxos» o «borregos» menjant, et tiren de casa. Un animal que menja i dorm: rosega o «broda» la fulla per la vora i dorm damunt un «llit», que cal netejar. Quan canvia la seua «pell» hi deixa les «camises». Entre altres accions, «pixa», «camina» i «roda el cap». Els més primerencs a l'hora

«ELS PROCEDIMENTS METAFÒRICS SÓN LA BASE DEL LLENGUATGE QUE HA SEGREGAT EL MÓN DE LA SERICICULTURA»

de filar són «matiners» o «correus» i els malfaeners «manteros» o «peresosos». En aquest punt comença a emetre la bava sèrica que s'enrotlla entorn del cos de l'animal fins a tancar-lo completament en el capell. Aquesta fase, que dura vora tres dies, és seguida de la transformació de la larva en crisàlide i d'aquesta en paloma. Després de vora quinze dies del tancament del capell, la paloma ix del capell, s'acobla i comença a pondre els ous, a «cagar la llavor», tancant així el cicle.

Pel soroll que fan en sacsar-les, les crisàlides recorden a les «cacauets». Per la seua forma, «com panses», les crisàlides a qui han extret el fil després d'assecades —els «cucs de perola»— són anomenades, per algunes filaneres, «xufes» i poden semblar a una «moneta» o una «mongeta». I, quan els cucs es fan «lletosos» un any sí i un altre també, el colliter justifica la necessitat d'una desinfecció amb l'argument que la cambra «s'ha cansat» o «s'ha encucat». Per això no hi ha cosa que done més feina al món que una «onça de cucs», i en conseqüència es pot dir que «el qui tinga cucs, que pele fulla!»

A. B. C.

Un grup de dones murcianes de la Secció Femenina pelant una morera amb l'ajut d'escales i de cabassos. La imatge procedeix del divulgat manual de Felipe González, *El gusano de seda y la morera*, de 1951.

La morera, «l'arbre ple de les benediccions de Déu», com el designava Olivier de Serres, ha estat durant molts segles tocada per la gràcia divina, en la seua qualitat d'aliment bàsic del cuc i pedra angular de l'economia de moltes famílies. Per això no resulta estrany documentar notícies de freqüents rogatives als sants o a la Mare de Déu per tal d'aconseguir una bona collita de fulla de morera. I, en la tradició popular, la morera ha estat també l'arbre al qual moltes generacions de joves, especialment dones, s'hi han enfilat per pelar-ne la fulla. Per això, avui encara podem escoltar, entre les cançons que molts pobles valencians dediquen als seus veïns, aquella que diu:

Les xiques de Riba-roja
són totes caragoleres,
tenen la panxa rasposa
de pujar dalt les moreres.

Una cançó ben coneguda a pesar que els que la canten ja no hagen vist mai una dona dalt d'una morera collint. Un fet del tot habitual per als valencians del segle XIX, com ho prova molta de la literatura popular i culta que circulava per les nostres terres. ☺

BIBLIOGRAFIA

BATALLER CATALÀ, A.; NARBON CLAVERO, C., 2005, *Les paraules de la seda. Llengua i cultura sericícola valenciana*, Gandia, CEIC Alfons el Vell.
CLAVAIROLLE, F., 2003, *Le magnan et l'arbre d'or. Regards anthropologiques*, París, Maison des Sciences de l'Homme.

Alexandre Bataller Català. IES Campanar, València.